

СЎЗ САЊАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

8 ЖИЛД, 4 СОН

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА

ТОМ 8, НОМЕР 4

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

VOLUME 8, ISSUE 4

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА | INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

№4 (2025) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9297-2025-4>

Бош муҳаррир:
Тўхтасинов Илҳом
п.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Бош муҳаррир ўринбосари:

Главный редактор:
Тухтасинов Илхом
д.п.н., профессор (Ўзбекистан)

Заместитель главного редактора:

Editor in Chief:
Tuhtasinov Ilhom
DSc. Professor (Uzbekistan)

Deputy Chief Editor

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ

Назаров Бахтиёр
академик. (Ўзбекистон)

Якуб Умарўғли
ф.ф.д., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова
ф.ф.д., профессор (Озарбайжон)

Бокиева Гуландом
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Миннуллин Ким
ф.ф.д., профессор (Татаристон)

Махмудов Низомиддин
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Керимов Исмаил
ф.ф.д., профессор (Россия)

Жўраев Маматкул
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Куренов Рахиммамед
к.ф.н. (Туркменистон)

Кристофер Жеймс Форт
Мичиган университети (АҚШ)

Умархўжаев Мухтор
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Мирзаев Ибодулло
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Болтабоев Ҳамидулла
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Дўстмухаммедов Хуршид
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Лиходзиевский А.С.
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Сиддикова Ирода
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Шнукашвили Тамар
ф.ф.д. (Грузия)

Туробов Бекпулат
масъул қотиб, PhD, доцент
(Ўзбекистон)

Мўминова Маъсума Ғолиб қизи
ф.ф.д., (PhD) вб. доцент

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Назаров Бахтиёр
академик. (Ўзбекистан)

Якуб Умар оғли
д.ф.н., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова
д.ф.н., профессор (Азербайджан)

Бакиева Гуландом
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Миннуллин Ким
д.ф.н., профессор (Татарстан)

Махмудов Низомиддин
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Керимов Исмаил
д.ф.н., профессор (Россия)

Джўраев Маматкул
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Куренов Рахиммамед
к.ф.н. (Туркменистан)

Кристофер Джеймс Форт
Университет Мичигана (США)

Умархаджаев Мухтар
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Мирзаев Ибодулло
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Балтабаев Ҳамидулла
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Дўстмухаммедов Хуршид
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Лиходзиевский А.С.
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Сиддикова Ирода
д.ф.н., профессор (Ўзбекистан)

Шнукашвили Тамар
д.ф.н. (Грузия)

Туробов Бекпулат
отв. секретарь, PhD, доцент
(Ўзбекистан)

Муминова Масума Ғолиб қизи
PhD и.о. доцент

EDITORIAL BOARD

Bakhtiyor Nazarov
academician. (Uzbekistan)

Yakub Umarogli
Doc. of philol. scien., prof. (Turkey)

Almaz Ulvi Binnatova
Doc. of philol. scien., prof. (Azerbaijan)

Bakieva Gulandom
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Minnulin Kim
Doc. of philol. scien., prof. (Tatarstan)

Mahmudov Nizomiddin
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kerimov Ismail
Doc. of philol. scien., prof. (Russia)

Juraev Mamatkul
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kurenov Rakhimmamed
Ph.D. Ass. Prof. (Turkmenistan)

Christopher James Fort
University of Michigan (USA)

Umarchodjaev Mukhtar
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Mirzaev Ibodulla
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Boltaboev Hamidulla
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Dustmuhammadov Khurshid
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Lixodzievsky A.S.
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Siddiqova Iroda
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Shiukashvili Tamar
Doc. of philol. scien. (Georgia)

Turobov Bekpulat
PhD Ass. prof. Senior Secretary
(Uzbekistan)

Mo'minova Ma'suma
PhD Acting Docent
(Uzbekistan)

PageMaker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

1. Tajibayeva Latofat Farxodovna TABIAT VA INSON MUNOSABATLARINING ADABIYOTDA AKS ETISHI.....	5
2. Syuy Myao КРАТКОЕ РАССМОТРЕНИЕ ЯЗЫКОВОЙ И РИТОРИЧЕСКОЙ ЭСТЕТИКИ В «ЗОЛОТОЙ ЦЕПИ» ЧЖАН АЙЛИН.....	9
3. Najmiyeva Po‘lotoy Tilavmurodovna O‘ZBEK VA YAPON TILLARIDA KELISHIK QO‘SHIMCHALARI VA YAPON TILIDAGI KELISHIK PARTIKULALARINING MORFOLOGIK HAMDA SINTAKTIK MOHIYATI.....	14
4. Lutfilloeva Faxrinniso Maxmudovna ЯПОН МИЛЛИЙ МАФКУРАСИДА ТИЛ ОМИЛИ ВА УНИНГ ИДЕОЛОГИК КОНЦЕПЦИЯСИ.....	20
5. Shaniyazov Jenisbay Ungarbaevich TURKIY VA INGLIZ TILLARIGA MUSHTARAK SO‘ZLAR HAQIDA.....	25
6. Ergasheva Tursunoy Abdukaюmovna ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТ СОЛИФИ ВА SALES TAX АТАМАЛАРИНИНГ ПРАГМАЛИНГВИСТИК ҚИЁСИЙ ТАХЛИЛИ.....	29
7. Xolikov Bahodir DEV O‘ZBEK MIFOLOGIYASI DOMINANT OBRAZALARIDAN BIRI SIFATIDA.....	34
8. Nilufar Abduraxmonova, Mahliyo Eshmamatova PARALLEL KORPUS ASOSIDA RAVISHDOSHLI BIRIKMALARNING SEMANTIKASI VA STRUKTUR MODELLARI TADQIQI.....	40
9. Hasanova Sevinch Hotam qizi THE MULTILEVEL STRUCTURE OF THE LANGUAGE SYSTEM AND ITS CONCEPTUAL INTERPRETATION IN TRANSLATION THEORY.....	52
10. Namazova Manzura Urakovna O‘ZBEK ADABIYOTIDA PSIXOLOGIZM (O‘ZBEK ROMANLARI ASOSIDA).....	58
11. Mavloнова Наргиза Алишеровна ПРИНЦИПЫ ОТБОРА ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ СООТВЕТСТВИЙ И ИДЕОГРАФИЧЕСКОЕ ОПИСАНИЕ АНГЛИЙСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ И ИХ СООТВЕТСТВИЙ В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ.....	63
12. Ismailov Anvar Rustamovich CHET TILI O‘QITUVCHILARNING PEDAGOGIK KOMPETENSIYASINING MOHIYATI.....	70
13. Achilova Zuxra Qurbonovna “MALLA SAVDOGAR” DOSTONI VARIANTLARIDA AVAZXON BILAN BOG‘LIQ SAFAR MOTIVI VA VAQT KULTI.....	75
14. Abduraxmonova Nilufar Zaynobiddin qizi, Xoljurayeva Yulduz Sobir qizi O‘ZBEK TILIDAGI NORP OBYEKTLARINI BIOES ANNOTATSIYA SXEMASI ASOSIDA ANIQLASH.....	88
15. Kim Татьяна Сергеевна ДИСКУРСИВНЫЙ АНАЛИЗ НОВОСТНОГО ТЕКСТА КОРЕЙСКИХ ГАЗЕТ.....	96
16. Laziza Djhiyanbayeva РАНГ КОМПОНЕНТЛИ ТУРФУН БИРИКМАЛАР.....	102
17. Laziza Dzhiyanbayeva SOCIAL CHARACTERISTICS OF COLOR SEMANTICS.....	108
18. Makhammatkulova Diyora Nodirovna, Makhammatkulova Iroda Nodirovna, Rahimov Nodir Makhammatkulovich DIGITAL FOOTPRINT AS A PHENOMENON OF MODERN EDUCATION.....	114

19. Boboyev Ulash Ne'matovich OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI TILINING LEKSIK IMKONIYATLARI (GAZETA TILI MISOLIDA).....	120
20. Файзуллаева Мохинорабегим Бехзодбек кизи СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ РЕЧЕВЫХ АКТОВ ИЗВИНЕНИЯ В КИТАЙСКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ.....	124
21. Rashidova Muxlisa, Sobirova Madina Mahmudjon qizi UNIVERSAL DEPENDENCIES MODELI DOIRASIDA SINTAKTIK ANNOTATSIYALANGAN KORPUSLARNI TAHLIL QILISH.....	129
22. Ишниязова Шахноз Ашировна МИФОЛОГИЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ И ТОТЕМИЧЕСКИЕ МОТИВЫ В УЗБЕКСКОЙ ПРОЗЕ XX ВЕКА: К ПРОБЛЕМЕ ТИПОЛОГИЧЕСКОЙ БЛИЗОСТИ С ПРОИЗВЕДЕНИЯМИ ЧИНГИЗА АЙТМАТОВА.....	135
23. Тошбекова Дилором Исмоиловна СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СТРУКТУРНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ИРОНИЧЕСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ.....	143
24. Умурова Гузал Хотамовна ПСИХОЛОГИЯ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТВОРЧЕСТВА - ЗНАЧИМОСТЬ КОМПЛЕКСНОГО ПОДХОДА К ИЗУЧЕНИЮ И ОРГАНИЗАЦИИ ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	149
25. Даминова Фазода Ирисовна ТЕОРЕТИКО-ИСТОРИЧЕСКИЕ И МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ДРЕВНЕРУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....	154
26. Усманова Салиха Юлдашевна ИЗ ИСТОРИИ ИЗУЧЕНИЯ ВВОДНО-МОДАЛЬНЫХ ЕДИНИЦ В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКОЗНАНИИ.....	161
27. Hakimov Muxamadali Rafikovich ITALYAN TILIDA "ERKAKLIK" GENDER TUSHUNCHASINING LEKSIK-SEMANTIK VA LINGVOMADANIY TAHLIL.....	170
28. Lola Ibragimova INGLIZ VA O'ZBEK FRAZELOGIYASI: STRUKTUR-SEMANTIK VA LINGVOMADANIY XUSUSIYATLAR (SOG'LIQ-SALOMATLIK MAQOLLARI MISOLIDA).....	176
29. Nazirova Munisa Mirzakamalovna MODAL BIRLIKLARNING LINGVISTIK VA PRAGMATIK ASOSLARI.....	182
30. Sharipov Raufjon Elmurod o'g'li AKADEMIK G'ANIJON ABDURAHMONOVNING "TARIXIY SINTAKSIS" ASARIDA QO'SHMA GAPLAR EVOLYUTSIYASI.....	186
31. N.Z.Abduraxmonova, Salomat Otamurodova MASHINA TARJIMASI VA LINGVISTIK JARAYONLAR.....	191
32. Davlatova Hulkaroy Uktamovna BOLALARDA TIL VA TAFAKKURNING SHAKLLANISHI: LINGVOKOGNITIV YONDASHUVDA NAMOYON BO'LISHI.....	198

Boboyev Ulash Ne'matovich
Samarqand davlat chet tillar instituti dotsenti

OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI TILINING LEKSIK IMKONIYATLARI (GAZETA TILI MISOLIDA)

 <https://doi.org/10.5281/zenodo.19322603>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ommaviy axborot vositalari tilining leksik xususiyatlari gazeta matnlari misolida tahlil qilingan. Shuningdek ommaviy axborot vositalari matnlaridagi lugʻatning qoʻllanilishi, gazeta matnlarida nutqning asosiy vositasi sifatida madaniy gegemonligi, ommaviy axborot vositalari matnlari semantik sohada oʻziga xos atamalarni bogʻlash orqali auditoriyaning muayyan mavzu haqidagi tushunchasini shakllantiradigan tematik ramkalar yaratishi masalalari chuqur tahlil qilingan. **Kalit soʻzlar** : Ommaviy axborot vositalari, nutq, gazeta tili, lugʻat, ijtimoiy media, madaniy tahlil.

Бобоев Улаш Неъматович,
доцент Самаркандский государственный институт иностранных языков

ЛЕКСИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ЯЗЫКА СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ (НА ПРИМЕРЕ ГАЗЕТНОГО ЯЗЫКА)

АННОТАЦИЯ

В данной статье на примере газетных текстов анализируются лексические особенности языка средств массовой информации. Также подробно рассматриваются вопросы функционирования словарного состава в медиатекстах, культурной гегемонии языка как основного средства речевого воздействия в газетных материалах, а также создания тематических рамок в текстах средства массовой информации, которые посредством связывания специфических терминов в семантическом поле формируют у аудитории определённое представление о той или иной теме. Проведённый анализ позволяет выявить роль лексики в процессе интерпретации и осмысления медиареальности.

Ключевые слова: средства массовой информации, речь, газетный язык, лексика, социальные медиа, культурный анализ.

Boboyev Ulash Ne'matovich
Associate professor, Samarkand State Institute of Foreign Languages

LEXICAL POTENTIAL OF THE LANGUAGE OF MASS MEDIA (A CASE STUDY OF NEWSPAPER LANGUAGE)

ABSTRACT

This article analyzes the lexical characteristics of the language of mass media based on newspaper texts. It also provides an in-depth examination of the use of vocabulary in media texts, the cultural hegemony of language as the primary means of discourse in newspaper materials, and the creation of

thematic frames in mass media texts that shape the audience's understanding of specific issues by linking particular terms within a semantic field. The study highlights the role of lexical choices in constructing meaning and influencing the interpretation of media discourse.

Keywords: mass media, discourse, newspaper language, vocabulary, social media, cultural analysis.

Ommaviy axborot vositalarining keng va murakkab manzarasida til bizning umumiy voqeligimiz to'qilgan to'quv dastgohidir. Dunyo haqidagi tushunchamizni shakllantirishda lingvistik vositalarning ahamiyati shunchaki ma'lumot uzatishdan ustun turadi; u jamoatchilik idrokiga va ijtimoiy me'yorlarga ta'sir qiluvchi rivoyatlarni qurish, manipulyatsiya qilish va abadiylashtirishga taalluqlidir. Ushbu bo'limda ommaviy axborot vositalari matnlarida lingvistik vositalarning ko'p qirrali rolini chuqur va har tomonlama o'rganish, lug'atning kuch dinamikasini, hikoya qurilishining sintaktik nozikliklarini, ritorika tomonidan qo'llaniladigan hissiy manipulyatsiyani va nutqning kengroq oqibatlarini o'rganishga kirishadi. ijtimoiy tarmoqlarning rivojlanayotgan paradigmasi doirasida tahlil qilish.

Ushbu lingvistik simfoniyaning o'zagida lug'at tarkibiga kiritilgan kuch dinamikasi yotadi. So'zlar ma'noni anglatuvchi neytral tomirlar emas; ular madaniy, tarixiy va hissiy yuklarni tashuvchilardir. Ommaviy axborot vositalari matnlarida aniq atamalarni tanlash voqealar, shaxslar va g'oyalarni shakllantirish, voqelikning o'zi konturlarini shakllantirish uchun kuchli vosita bo'lib xizmat qiladi. Jurnalistlar, muharrirlar va kontent yaratuvchilari tomonidan qilingan lingvistik tanlovlar labirintida sayr qilar ekanmiz, biz idrokimizni shakllantiradigan va dunyoqarashimizni bildiradigan nozik tarafkashliklarni, ramkalash usullarini va konnotativ nuanslarni ochamiz.

Alohida so'zlardan tashqariga chiqib, ommaviy axborot vositalari matnlarining sintaksisi ma'lumot oqimini boshqaradigan va hikoya doirasidagi auditoriya diqqatini boshqaradigan mohir orkestr sifatida namoyon bo'ladi. Jummalarni tartibga solish, tafsilotlarning strategik joylashuvi va qo'llaniladigan sintaktik vositalarning barchasi hikoya chizig'ini qurishga yordam beradi, bu ma'lum jihatlarni ta'kidlashi, boshqalarni kamaytirishi yoki umuman hikoya traektoriyasini shakllantirishi mumkin. Yangiliklar, siyosiy nutqlar va fikr-mulohazalar sohasida sintaktik nuanslar voqealar va shaxslarning idrok etilgan ahamiyatiga ta'sir qiluvchi muhim elementlar sifatida namoyon bo'ladi. Ritorik vositalar, lingvistik asboblar qutisidagi badiiy asboblar hikoya arxitekturasiga yana bir murakkablik qatlamini qo'shadi. Metaforalar, o'xshatishlar, o'xshatishlar - bu lingvistik vositalar hissiy katalizator bo'lib xizmat qiladi, visseral darajada tomoshabinlar bilan rezonanslashadigan kuchli tasvirlarni uyg'otadi. Ommaviy axborot vositalari matnlarida ritorika orqali qo'llaniladigan hissiy manipulyatsiya nozik, ammo dahshatli kuch bo'lib, hamdardlik, g'azab yoki ishtiyoqni uyg'otishga qodir va natijada jamoatchilikning kayfiyati va fikrini shakllantirishga qodir.

Diskurs tahlili sohasiga kirib, biz ijtimoiy suhbatlarga asos bo'lgan kengroq muloqot modellarini ochamiz. Ommaviy axborot vositalari nutqning asosiy vositasi sifatida madaniy gegemonlikni qurish va saqlashda faol ishtirok etadi.

Til o'zining nozik qo'llanilishi orqali mavjud kuch tuzilmalarini aks ettiradi va davom ettiradi, jamiyat normalarini mustahkamlash yoki buzishga hissa qo'shadi. Tanqidiy nutq tahlili zarur obyektivga aylanadi, bu orqali biz ushbu nozik dinamikani ochib, tilga kiritilgan mafkuralarni va ularning umumiy voqelikni shakllantirishga ta'sirini ochib berishimiz mumkin. Ijtimoiy tarmoqlar hukmron bo'lgan zamonaviy davrda lingvistik ta'sir paradigmalari o'zgarishlarga uchraydi. Twitter kabi platformalar tomonidan talab qilinadigan qisqalik kontent yaratuvchilarni murakkab g'oyalarni ixcham va ta'sirli tilga aylantirishga majbur qiladi. Oavlarining lingvistik vositalarini ochishda biz lug'at, sintaksis, ritorika va nutq tahlilining nozik jihatlari bo'ylab sayohatga chiqamiz. So'zning kuchi axborotni tarqatish chegarasidan ancha uzoqqa cho'zilgan; u bizning voqeligimizning mohiyatiga singib ketadi, inikoslarni shakllantiradi, rivoyatlarni yaratadi va jamoaviy ongga ta'sir qiladi. Ommaviy axborot vositalari matnlarida lingvistik vositalarni chuqur va har tomonlama o'rganish nafaqat ilmiy izlanish, balki ommaviy axborot vositalari iste'molchilari va ijodkorlari uchun ham muhim ishdir. Tanqidiy ong bilan qurollangan ushbu lingvistik landshaft bo'ylab harakatlanar ekanmiz, biz o'zimizga ma'lumotlarning murakkabligini tushunishga, ta'sirning

nuanslarini aniqlashga va atrofimizdagi dunyo haqida yanada oqilona tushuncha yaratishga imkon beramiz.

Til vositalarining zamirida soʻz boyligining kuchi yotadi. Soʻzlar neytral tomirlar emas; ular tarixiy, madaniy va hissiy yuklarni olib yurishadi. Muayyan atamalarni tanlash tinglovchilarning voqealar talqinini sezilarli darajada oʻzgartiradigan tarafkashlik, stereotiplar yoki ramkalarining namoyon boʻlishiga olib kelishi mumkin. Misol uchun, namoyish ishtirokchilarini tasvirlash uchun “namoyishchilar” va “qoʻzgʻolonchilar” oʻrtasidagi tanlov tomoshabinlar sababning qonuniyligini qanday qabul qilishiga ohangni belgilashi mumkin. Ommaviy axborot vositalari koʻpincha tilning oʻzgaruvchanligidan foydalanib, jamoatchilik fikrini oʻz-oʻzidan oʻzgartirib, nafaqat mazmunini, balki uning ichidagi lingvistik nuanslarni ham sinchiklab oʻrganish muhimligini taʼkidlaydi.

Lugʻat tilning asosiy qurilish bloki sifatida ommaviy axborot vositalari matnlarida voqelikni qurishga katta taʼsir koʻrsatadi. Soʻzlarni sinchkovlik bilan tanlash va qoʻllash shunchaki lingvistik ifodalash mashqlari emas; aksincha, ular rivoyatlarni shakllantiradigan, jamoatchilik idrokiga taʼsir qiluvchi va ommaviy axborot vositalari nutqiga kiritilgan umumiy kuch dinamikasiga hissa qoʻshadigan strategik vositalar boʻlib xizmat qiladi.

Ommaviy axborot vositalari jamoatchilik fikrini nozik tarzda oʻzgartirish uchun evfemizm yoki disfemizmlardan foydalanishi mumkin. “Challenj” sifatida belgilangan muammo “inqiroz” yoki “tahdid” sifatida tasvirlangan bir xil masalaga nisbatan boshqacha javob berishi mumkin. Shuning uchun lugʻat tanlash tinglovchilarning hissiy munosabatini boshqarishda va umumiy hikoyani shakllantirishda strategik vositaga aylanadi.

Ommaviy axborot vositalari matnlari semantik sohada oʻziga xos atamalarni bogʻlash orqali auditoriyaning muayyan mavzu haqidagi tushunchasini shakllantiradigan tematik ramkalar yaratishi mumkin. Masalan, milliy mudofaaning semantik sohasida "xavfsizlik", "tahdid" va "terrorizm" kabi soʻzlarni qoʻllash, masalaning baʼzi jihatlarini ustun qoʻyadigan va boshqalarni chetga surib qoʻyadigan hikoyani yaratadi. Ommaviy axborot vositalari matnlarida qoʻllaniladigan lugʻatni oʻrganish ushbu tarixiy kontekstlarni tan olishni talab qiladi, chunki soʻzlar beixtiyor mavjud ijtimoiy ierarxiyalarni saqlab qolish yoki buzishga yordam berishi mumkin.

Ommaviy axborot vositalari matnlaridagi lugʻatning kuch dinamikasi murakkab va keng qamrovli. Soʻzlar neytral shaxs emas; ular rivoyatlarni shakllantiradigan, muammolarni asoslaydigan va jamoatchilik idrokiga taʼsir qiluvchi vositalar sifatida qoʻllaniladi. Media nutqida qoʻllaniladigan lugʻatni tanqidiy tekshirish ommaviy axborot vositalari isteʼmolchilari uchun juda muhim, chunki u taʼsir qilishning nozik mexanizmlarini ochib beradi va odamlarga maʼlumotlarning murakkab landshaftida aql va ongli ravishda harakat qilish imkoniyatini beradi. Tilda qilingan tanlovlar oʻzboshimchalik bilan emas; ular ommaviy axborot vositalari doirasida voqelikni shakllantirishning murakkab oʻyinidagi strategik harakatlardir.

Sintaksis, soʻz va iboralarni tartibga solish, hikoyani qurishda muhim rol oʻynaydi. Jumlar ketma-ketligi va tuzilishi hikoyaning oʻziga xos tomonlarini taʼkidlashi yoki kamaytirishi mumkin, tinglovchilarning diqqatini va talqinini boshqaradi. Yangilik hisobotida maqoladagi maʼlumotlarning tartibi voqealar va shaxslarning qabul qilingan ahamiyatiga taʼsir qilishi mumkin. Bundan tashqari, parallelizm, takrorlash yoki inversiya kabi sintaktik vositalar ommaviy axborot vositalari matnlarining ishonitirish xususiyatini kuchaytiradigan ritorik effektlarni keltirib chiqarishi mumkin. Masalan, siyosiy nutqlar koʻpincha ushbu sintaktik vositalardan ritm va urgʻu tuygʻusini yaratish, auditoriyaning oʻziga jalb qilish va ularning ongida asosiy xabarlarini mustahkamlash uchun foydalanadi.

Ommaviy axborot vositalari sohasida, axborot tarqatish ham informatsion ish boʻlganidek, sanʼat turi boʻlib, sintaksis kontent yaratuvchilar qoʻlida kuchli vosita sifatida namoyon boʻladi. Sintaksis, grammatik jihatdan toʻgʻri gaplar tuzish uchun soʻz va iboralarning joylashuvi hikoyalar tuziladigan meʼmoriy asos boʻlib xizmat qiladi, tinglovchilarning voqealar, shaxslar va masalalar haqidagi tushunchasini shakllantiradi. Ommaviy axborot vositalari matnlarida sintaktik tanlovlar oʻzboshimchalik bilan emas; ular qasddan va strategikdir. Axborotni taqdim etish tartibi, alohida tafsilotlarga eʼtibor berish va jumalarning umumiy tuzilishi tinglovchilarni voqelikni muayyan talqin qilish orqali boshqaradigan hikoyani yaratishga yordam beradi.

Til tanlashning hissiy ta'sirini tushunish ommaviy axborot vositalari matnlari nafaqat ma'lumot tarqatish, balki jamiyatda o'ziga xos munosabat va qadriyatlarni rivojlantirishga qanday hissa qo'shishini tushunish uchun muhim ahamiyatga ega.

Lingvistik vositalar alohida matnlardan tashqari, nutq tahlilining keng doirasiga kiradi. Nutqni o'rganish muloqot shakllarini, tildan foydalanishga kiritilgan mafkuralarni va ijtimoiy suhbatlardagi kuch dinamikasini o'rganishni o'z ichiga oladi.

Tilshunoslik va ijtimoiy fanlarga asoslangan metodologik yondashuv bo'lgan nutq tahlili biz ommaviy axborot vositalari matnlarida tildan foydalanishning nozik tomonlarini ochishimiz mumkin bo'lgan obyektivni taqdim etadi. Asosan, nutq tahlili tilning ma'noni qanday qurishini, kuch munosabatlarini shakllantirishini va kengroq ijtimoiy-madaniy kontekstga hissa qo'shishini o'rganadi.

Ommaviy axborot vositalari matnlaridagi diskursiv shakllanishlarni o'rganish tilning ijtimoiy normalarni yaratish va mustahkamlashdagi rolini ochib beradi.

Ijtimoiy tarmoqlarning hukmronligi davrida lingvistik vositalarning ta'siri yanada kuchaymoqda. Twitter kabi platformalar tomonidan talab qilinadigan qisqalik kontent yaratuvchilarni murakkab g'oyalarni ixcham va ta'sirli tilga aylantirishga majbur qiladi. Hashtaglar, lingvistik stenografiyaning bir shakli bo'lib, xabarlarini tezda kuchaytirishi va muayyan rivoyatlarning virusli tarqalishiga hissa qo'shishi mumkin.

Ijtimoiy media nutqining lingvistik dinamikasini tahlil qilish ushbu platformalar tomonidan taqdim etilgan noyob cheklovlar va imkoniyatlarni tushunishni talab qiladi, bu esa lingvistik tadqiqotlar uchun boy maydonni taklif qiladi. Ijtimoiy tarmoqlarning paydo bo'lishi muloqotda transformatsion davrni boshlab berdi, axborot tarqatish dinamikasini, o'zaro ta'sirni va ommaviy nutqni qayta shakllantirdi. Tez rivojlanayotgan ushbu landshaftda til platformalar bo'ylab tarqaladigan hikoyalarni shakllantirishda markaziy rol o'ynaydi. Ijtimoiy media paradigmasi tilning ushbu raqamli sohada qanday ishlashini chuqur tushunishni talab qiluvchi noyob lingvistik muammolar va imkoniyatlarni taqdim etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Amossy Ruth. L'argumentation dans le discours. – Paris : Nathan Université, 2000. – 400 p.
2. Amossy Ruth. Apologie de la polémique. – Paris: PUF, 2014. DOI : 10.3917/puf.amos.2014.01
3. Arquembourg Jocelyne. Le temps des événements médiatiques. Paris : De Boeck-INA, 2003. DOI : 10.3917/dbu.arque.2003.01
4. Arquembourg Jocelyne. L'événement et les médias – les récits médiatiques des tsunamis et les débats publics. – Paris, 2011. – 203 p.
5. Azouzi Ammar. La "Révolution du jasmin" en Tunisie et son slogan "Ben Ali dégage !" : un événement discursif. – Ballardini : Elio, 2013.
6. Baklouti Elodie, Arnaud Richard. L'insulte à la Une d'un quotidien sportif : un événement médiatique. – Ballardini: Elio, 2013.
7. Ballardini Elio. Interpréter et traduire au procès Eichmann : construction médiatique d'un événement plurilingue. – Londei: Danielle, 2013. – P. 161-169.
8. Branca-Rosoff, Sonia, André Collinot, Jacques Guilhaumou, Francine Mazière. 1995. « Questions d'histoire et de sens » Langages 115, 54-66 DOI : 10.3406/lgge.1995.1705
9. Boboyev.U.N. Similarities and differences in the application of shock-tainment technology in uzbekistan and france media materials. 2023. <https://fil.jdpu.uz/index.php/fil/article/view/9200>
10. Reneux, F. Nomm? le moyen le plus simple et le plus efficace de prolonger lavie//LeMonde.03/12/2022.URL:https://www.lemonde.fr/economie/article/2022/12/03/nomme-le-moyen-le-plus-simple-et-le-plus-efficace-de-prolonger-la-vie_6171912_21308.html (r?cup?r?: 18/05/2022)

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА
INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Тадқиқот город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000